

העלוך יוצא לאור

לעילוי נשמת

היקרות והנכבדות

זמירה משה ע"ה

נלב"ע ג' כסלו תשפ"ד

ואחותה **אביבה חביבה** ע"ה

נלב"ע ד' אדר ב' תשפ"ד

בנות סלמן ושרה ז"ל

☆

ת.נ.צ.ב.ה.

כבודו של החזון איש לקום ולסלקו בכל הכח, ראה זאת החזון"א ועצר אותו באמרו: אל תתאמץ תלמידי מפני שכבר בראש השנה שעבר נגזר על שנינו כי ברגע זה בדיוק יבוא הזבוב ויפריע לנו וכמה שתנסה להוציא מפה זה לשווא מפני שכבר בר"ה נקבע כמה רגעים הוא ישהה בחדר ובאיזה רגע בדיוק יצא...

תפילה נרגשת יותר בראש השנה

ד. הגה"צ רבי חיים פרינדלנדר זצ"ל (בעל "השפתי חיים") יום אחד התחיל לחוש כאבים בשיניים וחשב שזה כאבים שבאים והולכים, וכשעשה בדיקות גילו אצלו את המחלה. וכששמע את התוצאות אמר בכאב: "יתכן שבתפילה נרגשת יותר בראש השנה הייתי יכול לחסוך את זה..."

אם הייתי יודע...

ה. וסיפר הרה"ג שלו' נאגר שליט"א שבבחרותו היה לו קשר מיוחד עם הגאון רבי חנוך קרלנשטיין זצ"ל וכאשר נחלה ביקרו בר"ח אלול בבית החולים, ואז פנה אליו ואמר: "אם הייתי יודע בשנה שעברה באלול ובראש השנה וביוה"כ מה גוזרים עלי, מה לא הייתי עושה! הרי הייתי עושה הכל, הייתי קורע את השמים ובוקע רקיעים!..."

אם הייתי בוכה ב"ונתנה תוקף"...

ו. וסיפר הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א: שעדיין מהדהד באוזניו קול בכייתה של סבתו ע"ה בעת פטירתו של אביו זצ"ל שזעקה במר נפשה בקול בכי ואמרה: "אוי לי שלא בכיתי מספיק ב"נתנה תוקף" ובכל תפילות הימים הנוראים, שאז הייתי יכולה למנוע את רוע הגזירה..."

העצה לזכות בדין: הכנעה

ז. נאמר במס' ר"ה (ז:): "ואמר ר' יצחק, כל שנה שרשה בתחילתה - מתעשרת בסופה שנא' מראשית השנה - מרשית כתיב; ועד אחרית - סופה שיש לה אחרית; ורש"י שם: "שרשה בתחילתה - שישראל עושין עצמן רשין בר"ה, לדבר תחנונים ותפלה, כענין שנא' תחנונים ידבר רש"י" (משלי יח).

ומבאר הגה"צ הגר"ח פרינדלנדר זצ"ל [שפתי חיים ח"א עמ' קב] ר' יצחק נותן לנו עצה ע"פ הפסוק לזכות בגזר דין של שפע ברכה - לעשות את עצמו כרש - לדבר תחנונים ותפילה. מהו הגדר של "עושין עצמן רשין" ואיך אדם "עושה" את עצמו כרש? ודאי אין הכוונה היא שעושה את עצמו "כאלו" אלא שר' יצחק נותן לנו דרך בעבודת ר"ה.

ביאור הדבר - שהאדם יבין ויבהיר לעצמו בראש השנה, שכל צרכיו בשנה החדשה, מדי יום ביומו, נגזרים עליו ביום זה. כלומר - כרגע אין לו כלום, וצריך לקבל את הכל מחדש.

ואם תאמר - יהודי זה יש לו ב"ה פרנסה קבועה, ויש לו גם הון ששים במקום בטוח. יש לו כשרונות וקשרים טובים וידידים טובים, יש לו משפחה ובית וכו' איך יוכל יהודי זה לעמוד בר"ה לפני הקב"ה כרש שאין לו כלום, כעני בפתח?

מה שיש לאדם הוא רק ברצון הבורא

ח. אלא על האדם לדעת, שכל מה שיש לו - הוא רק ברצון הבורא ית'. ועד כמה שהבורא רוצה - יש לו. ואם ח"ו אין זה רצון השי"ת - יכול לאבד את הכל בן רגע ח"ו, או שהכל מה שיש לו לא יעזור לו במצב של אסון ושל מחלה ח"ו.

ראש השנה

העצה לזכות בדין: הכנעה...

אתם נצבים היום ... לפני ה' ..

א. בזוהר הקדוש (ח"ג רל"א) מרמז על הפסוק אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם - דפסוק זה מרמז על "ראש השנה" שבו כל באי עולם עוברין לפניו: ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, שוטריכם, כל איש ישראל.

וכשאדם מתבונן לפני מי הוא עומד להיות נידון ושהכל נקבע ביום זה, הרי זה מעורר לעשות מעשה ולא להישאר באותו מצב כמקודם.

כשהשמש קפחה על ראשו בראש השנה...

ב. ומסופר שבהקמת הישוב היהודי בא"י היה שנה אחת שהיה חורף קר מאד, אנשים רבים הצטננו והתקררו עקב הקור, היה מקרה אחד יוצא דופן בירושלים כאשר אברך צעיר - נשוי טרי - הצטנן אף הוא וקיבל דלקת ריאות חריפה ושכב על מטתו בלא יכולת לתפקד, ציבור גדול התפלל לרפואתו אך מצבו הדרדר מיום ליום עד שנסתלק מן העולם, הדבר גרם זעזוע גדול לציבור וכאשר בא הגר"ח שמואלביץ זצ"ל להספידו פתח ואמר: הנה שמעתי שאנשים מרננים שהקור העז הוא הרג את האברך, והמסקנא: שצריך להישמר מן הקור, אך דעו נא רבותי! לא הקור של חודש שבט הוא זה שהרגו אלא הוא נפטר כשהשמש קפחה על ראשו בראש השנה!

והסביר את דבריו: אמת שיש להיזהר ממכות קור וכדו', אך צריך לדעת כי כל המתרחש במשך השנה כבר נגזר ונקבע בראש השנה.

מזן החזון"א: גם טירדה של זבוב נקבעה בראש השנה!

ג. ולא רק עניני חיים ומות נגזרים בראש השנה אלא כל פרט בחיים מטירדת זבוב קטן ועד עניני חיים ומות רח"ל, כמו שכתב רש"י ר"ה דף ח. (ד"ה ורב נחמן) "שהקב"ה דן בתשרי את כל באי העולם **כל הקורות אותם** עד תשרי הבא" ובגמ' ב"ב י. "כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה עד ר"ה, כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה".

ומסופר על מזן החזון"א שבאחד מימות השנה ישב עם תלמידו ועסקו בתורה, לפתע הגיע זבוב שהחל להטרוד את שלותם ולהפריעם בלימוד מיד ניסה התלמיד לנופף ביד ולגרשו, אך הזבוב בשלו חוזר ומנסה להפריע, כשראה התלמיד כך - החליט מפני

ונפלאות ממנו וכך מגיע למבוי סתום, אם היה משכיל להנמיך מעט את קומתו היה מוצא את הדרך הנכונה ומשתחרר מכלאו.

הדרך להכיר סימני טריפה בבהמה

יא. ובחידושי הרש"ש (במסכת בכורות נח): ציין לספר התשב"ץ שהובא בדרכי משה יורה דעה לה' - אם רוצים סימן לדעת מי בהמה כשרה ומי טרפה, וזה לשונו: "מצאתי כתוב בשם רבי יהודה חסיד שיש להעביר ולמשש ביד על גבי בהמה בעודה חיה, אם תשפיל לארץ תחת ידו ודאי כשרה, ואם לאו טרפה ונתתי בו סימן: לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה, היינו אם הבהמה נכנעת - דכשאתה מכופף את ראשה היא משפילה ראשה ונכנעת זה סימן לחיים. ואם היא לא מכופפת את ראשה זה סימן לטריפות ופסולה לאכילה, כי הכל תלוי בהכנעה.

שופר כפוף קודם

י. עוד מתבאר בהלכות שופר (סימן תקפו' ה) דנהגו לתקוע בשופר של איל - לזכור עקידת יצחק אכן אם יש לו אפשרות או לתקוע בשופר כפוף ואינו של איל, או בשופר של איל שאינו כפוף, הדין הוא **דכפוף קודם**, כי כל ענינו של ראש השנה הוא כפיפות! כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי... (וזה עדיף על זכירת עקידת יצחק).

חילא לית בן לרצוייך...

יב. ולכן אומרים בסיום הסליחות: מרן די בשמיא לך מתחננן... עשיקי אנן ובחשוכא שרינן, חילא לית בן לרצוייך... באים אנו ואומרים: שרויים אנו בחושך מגודל העבירות וא"ת יש לנו זכויות כדי לזכות, ע"ז אנו אומרים בהכנעה: חילא לית בן לרצוייך... וכנראה שזהו תמצית הסליחות דכשבאים בהכנעה ובתחנונים יש סיכוי לזכות לסליחה.

אינ לנו מה ליתן לך...

יג. וכך מתבאר במדרש שהובא בטור (הלכות ר"ה תקפא), כשהגיע המלך בחיל גדול לגבות המס יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו: אין לנו מה ליתן לך... הניח להם שליש, כך ערב ראש השנה הגדולים מתענים ומוותר להם שליש עונותיהם.

הרי שהדרך לזכות בויתור המלך הוא על ידי 'הכנעה' כאשר באים לפני המלך ואומרים: אין לנו מה ליתן לך... ובמדרש תנחומא שלפנינו הגירסה 'אמרו לו בבקשה ממך עשה עמנו חסד שאין לנו מה ליתן לך! בבקשה ממך שתרחם עלינו! [והתענית הוא סימן להכנעה - עיין שערי תשובה (ש"א, כט) שמביא מאחאב: "ויצום.. ויאמר ה' הראית כי נכנע אחאב מפני... וזה ההכנעה הגמורה והיא העצה להינצל ביום הדין.

וכן הוא לשון הרמב"ם בפירוש המשניות בראש השנה (פרק ד') על ימי ראש השנה והימים האלו ימי עבודה והכנעה...

וכך אנו אומרים בסיום תפילת התנאים (עי' תענית כה): אבינו מלכנו חננו ועננו ומדוע? כי אין בנו מעשים ולא נותר לנו אלא לבקש בתחינה: עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו...

ויהי רצון שיתקבלו תפילותינו ברצון וימלא ה' משאלות לבנו לטובה ונזכה לכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים אמון.

בראש השנה נגזר עליו, על כל יום של השנה הבאה, מה יהיה לו, ועד כמה יוכל לנצל את מה שיש לו, ועד כמה יועיל לו. אם כן, הוא צריך לקבל עכשיו את הכל מחדש, ועכשיו עומד לפני כסא הדין כעני ורש שאין לו כלום, וכולו תלוי בחסדי השי"ת, הוא וכל אשר לו.

גם עלינו לדעת, שאין לנו זכויות שעליהן נוכל לסמוך - אין לנו מעשים שיכולים לעמוד בביקורת הדין. לעומתם העבירות הן רבות. לכן אנו עומדים לפני כסא הדין אין אונים ומבוישים כעני בפתח, ומדברים רק תחנונים ותפילה - בקשת חן מאוצר חינם.

אם האדם מבין כך את הראשית של ראש השנה, שהיא ממש התחלה חדשה, לכן מרגיש את עצמו באמת בבחינת רש, כי צריך לקבל את הכל מחדש, עבור כל יום ויום של השנה החדשה - אז הוא זוכה לאחרית טובה, לגזר דין של חן וחסד."

[לאדם שיש לו ב"ה בריאות ופרנסה וכל טוב, לא קל לו להרגיש שבעצם אין לו כלום מעצמו, לולא חסדי השי"ת התמידים, ועכשיו ראש השנה עומד בהתחלה ממש, אולם אדם שעומד במצב של אין אונים - איבד את פרנסתו וכדומה, קל לו יותר להרגיש שאין לו כלום, ושהוא תלוי רק בחסדי השי"ת].

עד כמה שנרגיש ונבין, ובמיוחד בראש השנה, שחינו מסורים בידי השי"ת, ונודה לו על נפלאותיו שבכל עת - באותה מידה נזכה שייגזור עלינו גזירות טובות בראש השנה, ויהיה "חותך חיים לכל חי" - יוסיף לתת לנו לשנה הבאה חתיכה חדשה של חיים טובים, [ע"כ דברי השפתי חיים].

הלא המחותרת התורה לפניך

ט. וכך מתבאר בדברי רבינו יונה שער ראשון, שמביא משל על כת של ליסטים ששמו המלך בבית האסורים וחתרו מחתרת פרצו ויעבורו, נשאר שם אחד, בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה, והאיש עודנו עצור, ויך אותו במטהו, אמר לו קשה יום הלא המחותרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט, ותמוה - מה הטענה על האסיר הלא אדרבה מגיע לו הערכה על כך, הוא ישר והגון שלא עשה כמעשה חבירו לברוח מהעונש?

וביאר מרן הרב ש"ך זצ"ל (משולחנו של רבינו ח"ב - ק"פ) דיסוד התשובה היא ההכנעה (כמ"ש רבינו יונה שער א' העיקר השביעי באריכות, והרמב"ם פ"א כתב: "מדרכי התשובה להיות נכנע") לשבר לבבו להכנע ולחזור לדרך האמת (ובפרט שיסוד החטאים כולם היא הגאווה ולכן ג"כ יסוד התשובה היא הכנעה), והנה אותו לסטים שנשאר ולא ברח - בודאי היה ג"כ רוצה לברוח כי אין לך אדם שרוצה להישאר בבית האסורים, אלא אדם זה גם כשיושב בכלא אינו נכנע הוא סובר ברוב גאותו שהוא צריך לצאת בצורה מכובדת דרך השער הראשי ולא דרך חתירה, הוא אינו מוכן להתכופף גם במצב שכזה כשהוא אסיר בבית הסוהר, וזה התביעה הגדולה עליו, כי אם לא נשברת גאותו אף לאחר שאסרוהו בבית הסוהר אז אין לו תקוה.

משל הצפור במשנתו של "הלב אליהו"

י. והיה אומר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, לכל אחד בחיים יצא לראות צפור שנכנסת לתוך הבית ומה עושים? פותחים את החלונות כדי שתצא, אבל מה עושה הציפור מרוב פחד מתרוממת יותר ונחבטת בתקרה, לו היתה מנמיכה את עצמה קצת היתה מצליחה להשתחרר החוצה, כך אדם לפעמים שהולך בגדולות